Η Ελευθερία του Τύπου βασικό θεμέλιο της Δημοκρατίας

Με αφορμή την **Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας του Τύπου**, που τιμάται σήμερα, 3 Μαΐου, σε όλο τον κόσμο, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ τονίζει ότι η ελευθερία του Τύπου, το βασικό θεμέλιο της Δημοκρατίας, αντιμετωπίζει ολοένα και αυξανόμενες προκλήσεις, τόσο εντός των συνόρων της Ελλάδας, όσο και διεθνώς.

Προϋπόθεση για την ελευθεροτυπία αποτελεί η διατήρηση ελεύθερων, ανεξάρτητων και πλουραλιστικών Μέσων Ενημέρωσης καθώς και η ύπαρξη ενός προστατευτικού πλαισίου ώστε ο δημοσιογράφος να νιώθει ελεύθερος να ασκήσει το λειτούργημά του ανεμπόδιστα. Ωστόσο, διαπιστώνουμε ότι δημοσιογράφοι και εργαζόμενοι στα ΜΜΕ που μοχθούν για τη μετάδοση ανεξάρτητων και ποιοτικών πληροφοριών, που ρίχνουν φως στις κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που ζητούν από αυτούς που βρίσκονται στην εξουσία να λογοδοτούν, βρίσκονται αντιμέτωποι με φυσικές και διαδικτυακές απειλές και επιθέσεις, παρακολουθήσεις και παραβιάσεις του απορρήτου των πληροφοριών τους, καθώς και απόπειρες φίμωσης μέσω της αθέμιτης χρήσης αγωγών (SLAPPs), που επιφέρουν εξοντωτικές χρηματικές ποινές εις βάρος τους.

Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας του Τύπου 2023 κι όμως, η ελευθερία του Τύπου διακυβεύεται στα περισσότερα μέρη του κόσμου.

Το δικαίωμα στην ελευθεροτυπία που κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα της Ελλάδος και περιλαμβάνεται στην παγκόσμια διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ δεν αφορά μόνο τους δημοσιογράφους και τους λειτουργούς του Τύπου, αλλά πρωτίστως τους πολίτες, στους οποίους οφείλουμε να παρέχουμε σφαιρική, αντικειμενική και ολοκληρωμένη ενημέρωση.

Στη χώρα μας, οι συνάδελφοί μας αντιμετωπίζουν σωρεία

προβλημάτων όπως καταγράφεται σε πλήθος διεθνών εκθέσεων. Οι πρόσφατες αποκαλύψεις για παρακολουθήσεις δημοσιογράφων, το φαινόμενο των SLAPP που κάνει ολοένα και εντονότερη την παρουσία του με πληθώρα υποθέσεων αλλά και χρόνια προβλήματα όπως η έλλειψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας, η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και η οικονομική ανασφάλεια, δυσχεραίνουν σημαντικά το έργο των συναδέλφων. Ωστόσο, καθώς η δολοφονία του συναδέλφου μας Γιώργου Καραϊβάζ αποτέλεσε ευθεία βολή κατά της ελευθερίας του Τύπου και επισκίασε τα όποια προβλήματα του Κλάδου, ήρθε η πρόσφατη πρόοδος στις έρευνες των διωκτικών αρχών, να μας δώσει την αισιοδοξία ότι τελικώς θα αποδοθούν οι ευθύνες για την τραγική αυτή υπόθεση, που αποτελεί μεγάλο αγκάθι στη λειτουργία της Δημοκρατίας στη χώρα μας. Η ΕΣΗΕΑ και η Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων αναμένει την πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης.

Σήμερα, 3 Μαΐου, η ΕΣΗΕΑ απευθύνει μήνυμα προς κάθε κατεύθυνση για την προστασία του αγαθού της ελευθεροτυπίας και της ανεξαρτησίας των δημοσιογράφων και των ΜΜΕ. Η αρχή αυτή παραμένει αδιαπραγμάτευτη και αδιαφιλονίκητη και θα σταθεί δίπλα σε κάθε μέλος της, με όσα μέσα διαθέτει, για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Ακολουθεί η ανακοίνωση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων για τη φετινή Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας του Τύπου, η οποία διατρανώνει ότι η ελευθερία της έκφρασης θα έπρεπε να είναι ο μοχλός για όλα τα άλλα ανθρώπινα δικαιώματα:

«Καθώς οι διεθνείς οργανισμοί και τα Μέσα Ενημέρωσης ετοιμάζονται να γιορτάσουν την 30ή επέτειο της Παγκόσμιας Ημέρας Ελευθερίας του Τύπου στις 3 Μαΐου, η Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων (ΔΟΔ-IFJ) δηλώνει ότι η ελευθερία του Τύπου έχει κάνει ένα ακόμη βήμα προς τα πίσω και η ελευθερία της έκφρασης δεν είναι ο μοχλός για άλλα ανθρώπινα δικαιώματα όπως θα πρέπει να είναι.

Στις 3 Μαΐου 1993, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ανακήρυξε διεθνή ημέρα για την ελευθερία του Τύπου. Αυτή η ημέρα έχει σκοπό να

υπενθυμίσει στις κυβερνήσεις όλου του κόσμου ότι πρέπει να σεβαστούν τη δέσμευσή τους για την ελευθερία του Τύπου. Φέτος, η UNESCO επικεντρώνει τις δραστηριότητές της στη «Διαμόρφωση ενός Μέλλοντος με βάση τα δικαιώματα: Η ελευθερία της έκφρασης ως μοχλός για όλα τα άλλα ανθρώπινα δικαιώματα».

Ωστόσο, η ΔΟΔ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η ελευθερία της έκφρασης απέχει πολύ από το να λειτουργεί ως μοχλός για άλλα ανθρώπινα δικαιώματα και ότι η ελευθερία του Τύπου κάνει σαφώς ένα βήμα προς τα πίσω.

«Από το Περού μέχρι το Ιράν, από το Σουδάν στο Αφγανιστάν, οι κυβερνήσεις λαμβάνουν δραστικά μέτρα για να εμποδίσουν την ελευθερία της έκφρασης και να αποτρέψουν το δικαίωμα των πολιτών στην ενημέρωση. Στα μέτρα συμπεριλαμβάνονται περιορισμοί στο διαδίκτυο, ξυλοδαρμοί, φυλακίσεις και εκφοβισμοί δημοσιογράφων, έλεγχος του περιεχομένου των Μέσων Ενημέρωσης, εισαγωγή περιοριστικών νόμων για τα Μέσα Ενημέρωσης και άλλων για τον περιορισμό της ελεύθερης ροής πληροφοριών. Από την υιοθέτηση της Διακήρυξης του Windhoek το 1991, πολύ λίγα έχουν γίνει σε διεθνές επίπεδο για τη δημιουργία συνθηκών που θα εξασφαλίζουν την ελευθερία και την ασφάλεια των δημοσιογράφων», δήλωσε η Πρόεδρος της ΔΟΔ Dominique Pradalie.

Τα στοιχεία μιλούν από μόνα τους. Σύμφωνα με την τελευταία λίστα της ΔΟΔ, 68 στελέχη των Μέσων Ενημέρωσης σκοτώθηκαν το 2022 κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Πολύ λίγες από αυτές τις υποθέσεις έχουν εξιχνιαστεί επειδή η ατιμωρησία για τη δολοφονία εργαζομένων στα Μέσα Ενημέρωσης ήταν ο κανόνας όλα αυτά τα χρόνια.

Η ΔΟΔ επισημαίνει επίσης τις συνεχιζόμενες ενέργειες καταστολής των Μέσων Ενημέρωσης, οι οποίες οδήγησαν στη φυλάκιση μεγάλο αριθμό δημοσιογράφων, με τουλάχιστον 375 δημοσιογράφους και εργαζόμενους στα Μέσα Ενημέρωσης να είναι φυλακισμένοι το 2022. Η Κίνα έχει αναδειχθεί ως ο μεγαλύτερος δεσμοφύλακας δημοσιογράφων στον κόσμο.

Οι συνεχείς πόλεμοι και οι εμφύλιες αναταραχές σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, το Ιράν, το Χονγκ Κονγκ, η Μιανμάρ, το Περού, το Σουδάν, η Ουκρανία και η Υεμένη έχουν επίσης καταγράψει περιστατικά στοχοποίησης και δολοφονιών δημοσιογράφων. Δεκατρείς δημοσιογράφοι έχουν σκοτωθεί από τότε που η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022. Και χιλιάδες Αφγανοί δημοσιογράφοι και οι οικογένειές τους αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το Αφγανιστάν φοβούμενοι ότι θα σκοτωθούν.

Η ψηφιακή παρακολούθηση και η ευρεία χρήση λογισμικού κατασκοπείας έχουν χρησιμοποιηθεί σε εκατοντάδες δημοσιογράφους για να «θαφτούν» ιστορίες, θέτοντας πολλούς δημοσιογράφους σε κίνδυνο να δουν τις πηγές τους και άλλα προσωπικά τους δεδομένα να αποκαλύπτονται δημόσια.

Καταπιεστικοί νόμοι και Στρατηγικές Αγωγές κατά της Δημόσιας Συμμετοχής (SLAPPs) έχουν επίσης χρησιμοποιηθεί ευρέως για να περιορίσουν την ελευθερία του λόγου και να αναγκάσουν τους δημοσιογράφους να αυτολογοκρίνονται σε όλο τον κόσμο.

Η εύθραυστη οικονομία των Μέσων Ενημέρωσης, η μείωση του τοπικού ρεπορτάζ και η ελλιπής εκπροσώπηση των συνδικάτων οδήγησαν σε δραστικές περικοπές στα δημοσιογραφικά γραφεία, με μαζικές απολύσεις και αυξημένες διακρίσεις σε βάρος των πιο ευάλωτων κατηγοριών δημοσιογράφων.

Η ΔΟΔ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, παρά την καλή θέληση που αποτυπώνεται στα δύο ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών (1738 και 2222) για την προστασία των δημοσιογράφων στις ζώνες συγκρούσεων, δεν έχει αναληφθεί πραγματική δέσμευση για την εξάλειψη της βίας κατά των δημοσιογράφων, ώστε να καταστούν πιο ασφαλείς και τυχόν επιθέσεις εναντίον τους παράνομες.

Η ΔΟΔ ζητά την επείγουσα υιοθέτηση ενός δεσμευτικού διεθνούς οργάνου που θα ενισχύσει την ελευθερία του Τύπου αναγκάζοντας τις κυβερνήσεις να διερευνήσουν και να αντιμετωπίσουν τις επιθέσεις κατά των Μέσων Ενημέρωσης».

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ